

[Komentář teze Rudolfa Carnapa: „Provozovat filosofii neznamená nic jiného než objasňovat pojmy a věty logickou analýzou.“]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1981 \[rukopisný sešit\]](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1981 \[rukopisný sešit\]](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 26. 5. 1981
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 26. 5. 1981

[Komentář teze Rudolfa Carnapa: „Provozovat filosofii neznamena nic jiného než objasňovat pojmy a věty logickou analýzou.“]

Carnap, R.: Die alte und die neue Logik. In: *Erkenntnis*, Bd. I., Leipzig 1930–31, S. 26.: „Provozovat filosofii neznamena nic jiného než objasňovat pojmy a věty logickou analýzou.“ (Citováno dle: Ruml, Vlad., Pozitivistická „filosofie vědy“ proti vědě. In: Ruml – Buhr – Horstmann, *Pozitivismus a vědecké poznání*. Horizont, Praha 1976, str. 8.)

Není pochyb o tom, že k filosofickým úkolům náleží zabývat se kriticky vědou, jejími pojmy a větami. Ovšem tento uvedený úkol nelze především redukovat na *logickou analýzu*, i když to je její nezbytnou součástí. Sama věda jakožto docela určitá lidská aktivita (byť komplikovaná a rozrůzněná do nejrozumnějších činností na rozmanitých úrovních) se musí stát předmětem kritické interpretace filosofie (takže zároveň říkáme, že ani zmíněná kritická interpretace nemůže být redukována na logickou analýzu, ba ani na *analýzu vůbec*). Věda je jedním typem lidské praxe (vedle jiných typů, které se musí stát rovněž předmětem filosofické interpretace, resp. reflexe) a jako taková se vztahuje k určitému „reálnému“ kontextu, v němž se jedinečně může ukázat jako smysluplná nebo vadná (a opravitelná) nebo zcela mylná (event. nesmyslná). Předpokladem kritického přístupu filosofie k vědě (stejně jako ke každému jinému typu lidské praxe) je odstup od ní a nalezení (určení) jejího místa v onom širším kontextu, bez něhož není možná, tím méně pak smysluplná. Totéž ovšem platí směrem k ještě širším kontextům, ale samozřejmě i směrem k užším kontextům. Také ke kontextům pojmovým a kontextům soudů (lépe než výpovědí), které lze „analyzovat“ jen v přístupu, založeném na přesažné bázi širších kontextů (a to několikerého druhu, úrovně i intencionalní „tendence“ či směřování). Na téže bázi je nutně založen i opačný, „syntetický“ nebo snad spíše konstruuující postup, bez něhož opravdová interpretace není myslitelná. – Zcela stranou pro tuto chvíli ponechávám otázku omezenosti „analýzy“, o níž Carnap mluví, na rovinu jen logickou (pokud nepočítáme s hloubkou, naznačenou etymologickou souvislostí s „logos“, tj. slovem, řečí vůbec). Ale i v případě, že bychom měli na mysli řečové souvislosti všeho druhu, bude tu vždycky chybět onen „reálný“ kontext, bez něhož každá intencionalita ztrácí „raison d’être“.

(Račice, 810526–1.)